

AÇIK DERS MALZEMELERİNİN YÜKSEKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN AKADEMİK BAŞARILARINA ETKİSİNİN DENEYSEL OLARAK İNCELENMESİ*

Fehmi Soner MAZLUM¹

ÖZ

Akademisyenlerin, kendi hazırladıkları ders notları, sunumları, proje taslakları, ders içerikleri vb. ders materyallerini, hiçbir karşılık beklemeden internet üzerinden herkesin kullanımına açması olarak tanımlanabilen “Açık Ders Malzemeleri” uygulaması ilk olarak Amerika Birleşik Devletleri’nde The Massachusetts Institute of Technology (MIT)’de 2001 yılında başlamıştır. Dünyadaki uygulamaları her geçen gün artan “Açık Ders Malzemeleri” ile ilgili ülkemizde yaygınlaşmanın görece daha yavaş olması bu araştırmanın hareket noktasıdır. Bu çalışmanın amacı, açık ders malzemelerini kullanan ve kullanmayan öğrencilerin akademik başarılarını karşılaştırarak, açık ders malzemelerinin öğrencilerin akademik başarılarına etkisini ve bu materyalleri kullanan öğrencilerin açık ders malzemeleri ile ilgili görüşlerini belirlemektir. Ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen ile gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubu, Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Deney grubunda 20, kontrol grubunda 19 öğrenci bulunmaktadır. Bu öğrencilerin %49’u kız, %51’i erkektir. 2010-2011 eğitim öğretim yılı güz yarıyılında okutulan “Grafik Üretim Teknikleri” dersi için hazırlanan ders malzemeleri, Dumlupınar Üniversitesi’nin açık ders malzemeleri sitesi bulunmadığı için araştırmacı tarafından hazırlanan internet sitesinde (www.masaustuyayincilikdersi.com) yayımlanmıştır. Araştırma sonunda yapılan başarı testi ile açık ders malzemelerinden faydalanan deney grubu öğrencileri lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Açık ders malzemeleri, Açık eğitim kaynakları, İnternet destekli eğitim

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümü, [smazlum\(at\)baskent.edu.tr](mailto:smazlum(at)baskent.edu.tr)

* Bu araştırma ‘Açık Ders Malzemelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Alan Yükseköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarılarına Etkisinin Deneysel Olarak İncelenmesi’ adlı doktora tezinden yola çıkılarak yazılmıştır ve 27-29 Mayıs 2011 tarihleri arasında İstanbul’da düzenlenmiş olan UYK 2011 Uluslararası Yükseköğretim Kongresinde sunulan sözlü bildirinin genişletilmiş halidir.

AN EXPERIMENTAL INVESTIGATION INTO INTERNET OPENCOURSEWARES IN LINE WITH THE ACADEMIC ACHIEVEMENT OF HIGHER EDUCATION STUDENTS

ABSTRACT

Once the recent studies regarding the use of the Internet in higher education are examined, it could be clearly seen that "OpenCourseWare" comprises an important research topic. "OpenCourseWare" is defined as opening the course materials such as lecture notes, presentations, project drafts, prepared by scholars themselves, to everyone without expecting any return over the Internet. "OpenCourseWare" was first commenced in the United States at Massachusetts Institute of Technology (MIT) in 2001. The fact that "OpenCourseWare" is increasing and becoming common relatively more gradually in our country, despite increasing applications around the world, comprises the starting point for this study. The study includes pre-test-post test control group experimental design and the study group involves the senior students at the Graphics Department of Dumlupınar University Faculty of Fine Arts. There are 20 students in the experimental group and 19 students in the control group. 49% of these students are female and 51% are male. The course materials prepared for the course "Graphic Production Techniques", which was taught in the fall semester of 2010-2011 academic year have been published over the website prepared by the researcher (www.masaustuyayincilikdersi.com) due to the absence of a website for open course materials of Dumlupınar University. Through the achievement test conducted at the end of the research, a significant difference was found in favour of the students in the experimental group, who made use of the open course ware.

Keywords: OpenCourseWare, graphic design education, desktop publishing

GİRİŞ

Değişim tüm çevremizi etkilerken eğitimin bu kapsamın dışında kalması olanaksızdır. Günümüzde en sık konuşulan konulardan birisi de eğitim sistemindeki sürekli değişimin zorunluluğudur. Özden (2000: 13), bu konu ile ilgili şunları söylemektedir: “Yirminci yüzyılın ortalarında başlayan, özellikle son çeyreğinde yoğunlaşan paradigmatik değişimler, eğitim sistemini değiştirmeye zorlamaktadır, zorlamaya da devam edecektir. Eğitimin amacına, öğrenmenin doğasına, bilimsel bilginin değerine, okulların yapı ve işleyişine ilişkin ortaya çıkan yeni paradigmlar, eğitimin çağdaş bir yorumunu zorunlu kılmaktadır”.

Bu yeni durumda bilginin, öğretmenin, öğrenmenin ve öğrencinin eğitimdeki yeri ve rolü hızla değişmektedir. Özellikle iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile birlikte tüm alanları etkileyen internet teknolojisi eğitimdeki değişimin öncü unsurlarından biri haline gelmiştir.

Her geçen gün yaşantımızdaki yeri ve önemi artan bilgisayar ve internet kavramları ile birlikte; toplumun doğası sanayi devriminden bu yana görülmeyen benzersiz bir değişim yaşamaktadır. Artık bilgi; internet kullanıcıları için, dilediği zaman, dilediği yerden ulaşılabilir ve kullanılabilir hale gelmiştir. Bu gelişmeler, üniversiteler için de, herkes tarafından erişilebilen bir öğrenme ortamı sağlamak için büyük avantajlar yaratmaktadır (Aggarwall ve Bento, 2000: 2).

Uzun zamanlar boyunca insanoğlu tarafından öğrenme ve öğretim birlikte anılmıştır. İletişim teknolojileri gelişene kadar eğitim faaliyetleri için eğitici ve öğrenenin aynı anda, aynı zamanda, aynı mekânda bulunması zorunluluğu bulunmaktaydı. Fakat radyo, televizyon, internet teknolojileri sayesinde bu zorunluluk ortadan kalkmıştır. Özellikle internet tabanlı veya internet destekli öğretim yöntemleriyle artık isteyen kişi, istediği zaman, istediği yerde eğitim faaliyetlerine katılabilmektedir.

İnternet destekli eğitim kısaca, “bilgisayar ve ağ teknolojilerinin eğitim amacıyla kullanılması şeklinde tanımlanabilir. Farklı bir ifadeyle; internet destekli eğitim, bilgi ve bilgisayar teknolojilerinin öğrenme deneyimleri oluşturmak için kullanılmasıdır” (Horton, 2006:2).

“İnternet destekli eğitimin başlıca avantajları evrensel erişim ve bilgi güncelleme kolaylığıdır. Ayrıca ilgili konular arasında geçişlerin ve istenilen konulara yoğunlaşabilmenin kolay olması; öğrencilerin kendi öğrenmeleri konusunda aktif olduğu, bilgiyi arayıp yapılandırdığı modern eğitim kuramlarından yapılandırmacı öğretime ve konnektivizme de uygun bir eğitim ortamı oluşmasını

sağlar” (Chumley, Heidi ve Cynthia, 2002:3). “Geleneksel eğitimin “aynı anda, aynı ortamda, belli bir gruba eğitim” yaklaşımının bulunduğu eğitim kavramı, “herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde, herkese eğitim” biçiminde değişmektedir” (Aggarwall ve Bento, 2000: 2). Bu değişimin üniversitelerde kendini göstermesi ise internet tabanlı uzaktan eğitim veya internet destekli öğretim uygulamaları olarak gözlenmektedir. İnternet teknolojilerinin yükseköğretimde kullanımı ile ilgili güncel çalışmalar incelendiğinde “Açık Ders Malzemeleri”nin önemli bir araştırma konusu olduğu görülmektedir.

Dünyadaki uygulamaları her geçen gün artan Açık Ders Malzemeleri ile ilgili ülkemizde yaygınlaşmanın görece daha yavaş olması bu araştırmanın hareket noktasıdır.

AÇIK DERS MALZEMELERİ

Asırlar boyunca üniversiteler, bilginin ve insanlığın gelişimine katkı sağlayacak araştırma ve laboratuvar çalışmalarından elde edilen sonuçların depolandığı alanlar olarak görülmüştür. Aynı dönemlerde üniversiteler sadece toplumun çok küçük bir kesiminde yer alan imtiyaz sahibi kişilerin faydalanabildiği yerlerdi. Yükseköğrenim eğitimi alma fırsatı son elli yıllık dönemde; sadece gelişmiş ülkelerdeki zengin kesimin faydalanabildiği bir imkânın ötesine geçerek, gelişmekte olan ülkelerden birçok kişinin elde edebildiği ve nispeten kolay ulaşılabilen bir hak olmuştur. 2002 yılında dünyanın en prestijli üniversiteleri arasında kabul edilen Massachusetts Teknoloji Enstitüsü (The Massachusetts Institute of Technology - MIT), Açık Ders Malzemeleri (ADM) projesini başlatarak geniş kitlelerin bilgiye ulaşmasındaki önemli bir engeli ortadan kaldırmıştır (Johansen ve Wiley, 2010: 1042).

İnsan Hakları Evensel Bildirgesinin 26. Maddesinde yer alan “her bireyin eğitim hakkı vardır, teknik ve mesleki öğretimden herkes istifade edebilmelidir” açıklamasından hareketle; bireylerin evrensel eğitim hakkına erişmesine olanak sağlayan (Caswell, Henson, Jensen and Wiley, 2008) MIT ADM projesi öğretim materyallerinin birleşik biçimde sunulduğu geniş kapsamlı geliştirilmiş ilk projedir (Johnstone ve Poulin, 2002: 48).

Açık ders malzemeleri (ADM) projesi; üniversitede ders veren akademisyenlerin hiçbir karşılık beklemeden, kendi oluşturdukları sunum, ders notu, video, okuma parçaları, deneme sınavları, ders izlencesi vb. ders malzemelerini diğer eğitimcilerle, öğrencilerle, yaşam boyu öğrenme deneyimi yaşamak ve güncel bilgilere ulaşarak kendisini bir konuda geliştirmek isteyen herkesle, kolay erişilebilir bir arama sistemiyle ücretsiz olarak paylaşılmasıdır.

4 Nisan 2001 tarihinde MIT Rektörü Charles M. Vest, üniversitenin hemen hemen bütün ders materyallerini 10 yıl içerisinde internet üzerinden ücretsiz erişime sunacağını açıklamıştır. Bu yeni program, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü Açık Ders Malzemeleri Projesi (MIT-OpenCourseWare-OCW) olarak tanınmaktadır. MIT ADM Projesinde öncelikli amaç; tüm dünyadaki eğitimciler, öğrenciler ve bireysel öğrencilerin hemen hemen tüm MIT ders materyallerine ücretsiz erişebilmesini sağlamaktır (Caswell, Henson, Jensen and Wiley, 2008).

MIT'nin hedefi dünya genelinde tüm üniversitelerin izleyip örnek alacağı ve gelişmesine katkı sağlayacağı bir model oluşturmaktır. MIT ADM Projesinden beklenen önemli sonuçlardan birisi de, bu uygulamanın bir harekete dönüşmesi ve dünya genelinde eğitimcileri ve öğrencileri etkilemektir (Margulies, 2004).

MIT'de ADM Projesinin çekirdek ekibinde yer alan Miyagawa, açık ders malzemelerini aslında yayıncılık girişiminin yirmi birinci yüzyıla adaptasyonu olarak tanımlamaktadır (Lerman ve Miyagawa, 2002). Uzaktan eğitim girişimi olarak kabul edilemeyecek bir uygulama olan ADM sitesinin temeli sadece öğretim materyallerinden oluşan bir koleksiyon oluşturmaktır. Sunulan elektronik materyallerden nasıl faydalanacaklarına kullanıcıların kendileri karar verecektir. İnternetin, bilgi ve öğretim materyalleri paylaşımı için kullanılması aslında yeni bir uygulama değildir.

Pek çok üniversitede öğretim elemanlarının bireysel olarak öğretim materyallerini paylaştıkları, herkesin ulaşabileceği internet siteleri vardır. Bu noktada doğal olarak sorulması gereken soru şudur: “Hâlihazırda var bu uygulamalardan ve bu internet sitelerinden ADM'yi ayıran nedir?” ADM'yi bu çok çeşitli inisiyatiflerden ayıran yönler şu şekilde sıralanabilir: (a) MIT'nin önerdiği tüm dersler için sistematik olarak web siteleri oluşturma hedefi, (b) öğretim elemanlarının bireysel anlamda çok fazla çaba harcamadan web sitelerini oluşturabilmeleri için yardımcı olacak bir merkezi destek organı kurulmasına yönelik planları, (c) tüm dersleri kapsayan tek bir aranabilir organize yapının oluşturulması, (d) MIT'nin üniversite operasyonlarının kalıcı bir özelliği olarak ADM web sitesine verdiği destek, (e) sunulan derslerin “görünüş açısından” tutarlı olmasını hedefleyen ancak çok da fazla sınırlayıcı olmayan bir plan sunması ve (f) kar amacı gütmeyen eğitim ve araştırma amaçlı tüm çalışmalarda ADM materyallerinin özgürce ve açıkça yeniden kullanılabilmesine izin verme yönünde aldıkları karar (Lerman ve Miyagawa, 2002).

Uygulamaya başlandığı 2002 yılından itibaren yoğun bir ilgi gören MIT ADM Projesi kısa süre içerisinde etki alanını genişletmiştir. Margulies (2004), “Açık paylaşımın yeni modeli” isimli çalışmasında, MIT ADM ile ilgili önemli

verileri paylaşmıştır. Margulies'in tespitlerine göre: 2004 yılı itibariyle MIT ADM sitesini günde ortalama olarak 11.000 kişi ziyaret etmiştir, bu da ayda çeyrek milyon kişiden fazla ziyaretçi demektir. Ziyaretçilerin yaklaşık %45'i Amerika ve Kanada'dan ders materyallerine erişirken Güney Amerika Ülkeleri dışında Çin, İngiltere, Almanya, Hindistan ve Brezilya en çok ziyaretin yapıldığı ülkelerdir. Ziyaretçilerin yaklaşık %52'si kendilerini "kendi kendine öğrenen kişi" olarak tanımlarken, %31'i kendilerini "bir eğitim kurumunda kayıtlı öğrenci", %13'ü ise eğitmen olarak tanımlamıştır. Biliyoruz ki MIT ADM projesinde eğitmenler öncelikle ulaşılması hedeflenen kişiler arasındadır. Çünkü onlar sayesinde MIT ADM çok daha fazla kişiye ulaşırken dünya genelinde eğitim alanında güçlü bir etki ulaştırabilecektir. MIT ADM internet sitesinde kullanıcılara ders materyallerini incelemelerindeki öncelikli amaçlarının ne olduğuna yönelik yapılan ankette; eğitmenlerin %57'si kendi derslerinde kullanmak veya ders müfredatlarını geliştirmek için kullandıklarını belirtmiştir. %33'ü araştırmalarını geliştirmek amacıyla, %7'siyse öğrencilerinin tavsiyesi sonucunda MIT ADM sitesini kullandıklarını söylemiştir (Margulies, 2004).

MIT ADM sitesi 2009 yılının Ekim ayında ise aylık 1,2 milyon ziyaretçi sayısına ulaşmıştır (Perkins, 2010: 14). Bu veriler de göstermektedir ki MIT ADM projesi başlangıcından sonra kısa bir süre içerisinde tüm dünyada akademik çevrelerde tanınmış ve derin etkisini hissettirmiştir.

MIT'DEKİ AÇIK DERS MALZEMELERİ PROJESİNİN DÜNYA GENELİNDEKİ ETKİSİ

Dünya genelinde üniversiteler bazında ADM siteleri hazırlanırken, Amerika Birleşik Devletleri merkezli Hewlett Vakfının destekleyicisi olduğu projenin çatı kurumu olan ADM Konsorsiyumu (OpenCourseWareConsortium) oluşturulmuştur. ADM projesinin bir üyesi olan ve bu konuda çalışmalarına devam eden Hewlett Vakfı, dünya genelinde üniversiteleri ve yüksekokulları kendi ders kaynaklarını oluşturma ve paylaşma konusunda teşvik etmektedir.

Hewlett Vakfı, adı ADM girişimleri ile birlikte anılan bir kurumdur. Vakıf, 2002 yılında "Yüksek kalitede öğrenme materyallerine erişimin artırılması için bilgi teknolojilerinden yararlanılması" hedefinin stratejik planına dahil edilmesinden sonra ADM konusunda çalışmalarını üç ekseninde sürdürmektedir: (a) yüksek kalitedeki içerik geliştirilmesi için finansal destek, (b) içeriğe erişim konusundaki engellerin ortadan kaldırılması ve (c) kullanımın teşvik edilmesidir. Hewlett Vakfı'nın ADM girişimini parasal olarak desteklemesinin temelinde dünyada üretilmiş olan bilginin "kamusal bir ürün" olarak görülmesi ve "teknolojinin,

özellikle küresel ağın (www) herkese bu bilgiyi paylaşma, yararlanma ve farklılaştırarak kullanma konusunda büyük olanaklar sağlamasıdır” (Özku, 2007).

2003 yılında kurulan ve halen Peiking, Tsinghua, Beijing Jiaotong, Dalian, Central South, Xi’an Jiaotong, Central Radio and TV, Sichuan, Zhejiang ve Beijing National Üniversitelerinin üyesi olduğu Çin Eğitsel Açık Kaynaklar Organizasyonu (The China Open Resources for Education-CORE-www.core.org.cn) MIT ADM internet sitesinin bir benzerini oluşturarak üyelerinden kendi ders malzemelerini paylaşmalarını ve MIT’nin derslerini de tercüme etmelerini organize etmiştir (Johnstone, 2005: 16).

Aynı dönemde Latin Amerika, İspanya ve Portekiz’deki 720’den fazla yükseköğretim ve üniversitenin üyesi olduğu Universia Konsorsiyumu (Universia Consortium-http://ocw.universia.net) MIT ADM projesinin 75 dersinin İspanyolca ve Portekizce çevirilerinin yapılmasını ve paylaşılmasını sağlamıştır (Johnstone, 2005: 17).

13 Mayıs 2005’te Japonya’da en prestijli üniversiteler arasında kabul edilen 6 üniversitenin (Keio, Kyoto, Osaka, Tokyo Institute of Technology, The University of Tokyo ve Waseda Üniversiteleri) rektörleri Japonya Açık Ders Malzemeleri Konsorsiyumunu (<http://www.jocw.jp>) oluşturduklarını duyurmuşlar ve bu üniversiteler, MIT ADM Projesine uyumlu bir şekilde ders malzemelerini oluşturarak yayınlamışlardır (Johnstone, 2005: 17).

21 Mart 2011 tarihi itibarıyla resmi internet sitesindeki bilgilere göre; ADM Konsorsiyumu (OpenCourseWareConsortium), ABD’de 50, Kanada’da 4, Meksika’da 4, Dominik Cumhuriyeti’nde 2, Kosta Rika’da 1, Kolombiya’da 4, Venezuela’da 7, Peru’da 2, Şili’de 2, Brezilya’da 6, Birleşik Krallık’ta 7, Fransa’da 3, İspanya’da 40, Hollanda’da 3, Danimarka’da 1, Polonya’da 1, Avusturya’da 1, Nijerya’da 1, Güney Afrika’da 3, Kenya’da 1, Rusya’da 3, İran’da 4, Suudi Arabistan’da 5, Afganistan’da 1, Pakistan’da 1, Hindistan’da 4, Çin’de 2, Güney Kore’de 14, Japonya’da 27, Endonezya’da 4, Avustralya’da 1 ve Türkiye’de 3 üyesi ile çalışmalarına devam etmekte ve üye sayısını arttırarak etki alanını genişletmektedir.

TÜRKİYE’DE AÇIK DERS MALZEMELERİ İLE İLGİLİ UYGULAMALAR

Türkiye’de her geçen yıl üniversite sayısının artması, hem öğretim elemanı hem de Türkçe ders kaynakları eksikliği, MIT’deki uygulamasına benzer şekilde internet üzerinden, ülke çapında herkese açık, ücretsiz ve kaliteli ders kaynaklarının oluşturulması ve sunulması fikri, TÜBA’nın gündeminde ilk olarak 2006 yılının

ortalarında yer almış ve böyle bir projenin başlatılması oy birliği ile uygun görülmüştür. Türkiye’de açık ders malzemeleri konusundaki faaliyetler, Türkiye Bilimler Akademisi’nin (TÜBA) 19 Ekim 2006’da üniversite rektörlerine ilettiği bir mektupla başlamıştır. Yürütülen çalışmalar kapsamında Ulusal Açık Ders Malzemeleri Konsorsiyumu (UADMK) kurulmuştur. Bu konsorsiyum Temmuz 2010’dan itibaren MIT ADM Konsorsiyumuna yabancı üye olmuştur (Türkiye Bilimler Akademisi, 2011).

YÖNTEM

Neden sonuç ilişkilerinin incelendiği bu çalışma, ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen ile gerçekleştirilmiştir.

Nicel araştırma yöntemlerinden faydalanılan araştırma için; Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü 4. sınıfında masaüstü yayıncılık teknolojileri konusunu içeren “Grafik Üretim Teknikleri” dersi için 6 haftalık ders müfredatı hazırlanmıştır.

Hazırlanan ders müfredatına uygun olarak oluşturulan açık ders malzemeleri ile desteklenen ve desteklenmeyen dersler, öğrenci başarıları doğrultusunda incelenmiştir. Bu amaçla, ders malzemelerinin sunulacağı bir web sitesi ile (www.masaustuyayincilikdersi.com) 6 haftalık ders programı ve öğrenci başarılarının ölçümü için ölçme aracı ve ders başlangıcında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini ölçmek için ön test geliştirilmiştir.

“Deneysel desenlerde bağımsız değişkenler manipüle edilip, iç geçerliği korumak için istenmedik değişkenler kontrol altına alınır ve bağımlı değişkenler üzerinde ölçme yapılır” (Büyüköztürk, 2001). Ön test ile deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin giriş davranışları ölçülerek, programın uygulanmasından sonra yapılan son test ile deney ve kontrol grupları arasında programla ilgili oluşan davranış değişiklikleri ölçülmüştür. Araştırmada bağımsız değişken masaüstü yayıncılık konusu için geliştirilen program, bağımlı değişken ise öğrenci başarısıdır.

ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu, 2010-2011 eğitim öğretim yılı güz yarısında Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümünde “Grafik üretim teknikleri” dersini alan 1. Öğretim 4. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubunun seçimi öncesinde Türkiye’deki üniversitelerin güzel sanatlar fakülteleri grafik bölümü kontenjanları ve müfredatları incelenmiştir. Sonuçta müfredatında masaüstü yayıncılık teknolojileri konusunda

dersin bulunduğu üniversitelerden öğrenci sayısı bakımından en yüksek sayıda öğrenci Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümünde tespit edilmiştir. Fakülte yönetiminin de araştırma konusunda destek sağlaması ve istekli olması nedeniyle araştırma bu üniversitede gerçekleştirilmiştir.

ÇALIŞMA GRUBUNA İLİŞKİN BULGU ve YORUMLAR

Araştırmanın çalışma grubu olarak seçilen Dumlupınar Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol grupları oluşturulurken cinsiyet ve ön bilgi düzeyleri açısından birbirine yakın gruplar oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca katılımcıların masaüstü yayıncılık konusuna ilişkin ön bilgi düzeyini belirleme testinde öğrencilere bilgisayar ve internet kullanma sıklıkları ve erişim imkânları da sorulmuştur. Deney grubu öğrencileri oluşturulurken bu öğrencilerin kendilerine ait her an kullanabilecekleri bir bilgisayarlarının olması ve internet erişimi imkânlarının da bulunması gereği gözlemlenmiştir.

Deney ve kontrol grubu ile ilgili katılımcı ve cinsiyet dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcı ve Cinsiyet Tablosu

Katılımcı / Cinsiyet	Cinsiyet		Toplam
	Erkek	Kız	
Deney Grubu Sayısı	11	9	20
Kontrol Grubu Sayısı	9	10	19
Toplam Sayı	20	19	39

Deney ve kontrol gruplarını oluşturan öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini belirlemek üzere yapılan ön test sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Ön test puanlarının ortalamalarının farklılığının incelenmesi

Grup	N	Ort.	SS	t	p
Deney Grubu	18	39,7222	10,21421	,408	,686
Kontrol Grubu	17	38,2353	11,34559	,407	,687

TARTIŞMA

Araştırmada yanıtı aranan soru; masaüstü yayıncılık teknolojileri alanında hazırlanarak internet ortamına paylaşılan açık ders malzemelerinin, üniversite öğrencilerinin akademik başarısını artıran bir etmen olup olmadığıyla ilgilidir.

Bu soruyu yanıtlamak amacıyla, 6 haftalık uygulama sonrasında deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin yapılan son test sonuçlarından aldıkları başarı puanları karşılaştırılarak anlamlı bir farkın bulunup bulunmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen değerler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Ön test puanlarının ortalamalarının farklılığının incelenmesi

Grup	N	Mean	Std. Deviation	t	p
Deney Grubu	20	70,125	11,906	2,594	,014
Kontrol Grubu	19	60,131	12,147	2,593	,014

Hazırlanan ders müfredatına uygun olarak oluşturulan açık ders malzemeleri ile desteklenen ve desteklenmeyen dersler, öğrenci başarıları doğrultusunda incelenmiştir. Bu amaçla, ders malzemelerinin sunulacağı bir web sitesi ile (www.masaustuyayincilikdersi.com) 6 haftalık ders programı ve öğrenci başarılarının ölçümü için ölçme aracı ve ders başlangıcında öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerini ölçmek için ön test geliştirilmiştir.

Son test puanlarının ortalamalarının farklılığını belirlemek için student-t testi uygulanmıştır. Uygulanan test sonucunda, deney ve kontrol gruplarının son test puanlarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunduğu tespit edilmiştir. Deney grubu öğrencilerinin son test puanlarının ortalaması 70,125 iken, bu değer kontrol grubunda 60,131 olmuştur. Aradaki sayısal fark istatistiksel açıdan anlamlıdır.

Bu sonuca dayalı olarak; masaüstü yayıncılık teknolojileri konusunda hazırlanan açık ders malzemelerinin sistemi kullanan öğrencilerin başarısını arttıran bir etmen olduğu söylenebilir. Araştırmadan elde edilen sonuç ve yorumlar aşağıda sunulmuştur:

I. Araştırmaya katılan öğrencilerden deney grubunda yer alan ve açık ders malzemelerini kullanan öğrencilerin, kontrol grubunda yer alan ve açık ders malzemelerini kullanmayan öğrencilere göre son test başarı puanları açısından daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuç; yükseköğretim düzeyindeki derslerde açık ders malzemelerini kullanmanın öğrencilerin başarısını arttıracak şekilde yorumlanabilir.

II. Araştırma sonuçları doğrultusunda; açık ders malzemelerinin üniversiteler için en önemli eğitsel kaynaklardan olabileceği düşünülmektedir.

III. Yaşam boyu öğrenmenin öneminin giderek arttığı günümüzde açık ders malzemelerinin bu konuda kaliteli bilgi kaynaklarına kolaylıkla ulaşabilme açısından önemli bir araç olabileceği düşünülmektedir.

IV. Araştırmada inceleme sorusu olarak ele alınmayan, ancak süreç içerisinde karşılaştığımız ve açık ders malzemelerinin faydasına yönelik diğer bir sonuç ise, açık ders malzemelerinin Türk Yükseköğretim sistemine getirebileceği olanaklardır. Araştırma sırasında kontrol grubu öğrencilerinin internette rastgele ulaşım sonucunda erişebilme olanağı bulunan açık ders malzemelerine şifre ile açılabilme özelliği eklendiğinden sistemden faydalanmak isteyen herkes araştırmacı ile irtibata geçerek şifreleri edinmek istemiştir. Açık ders malzemelerinin diğer faydalarını da belirleme amaçlı yapılan bu uygulama sonucunda 6 haftalık uygulama sırasında; Atatürk Üniversitesi İletişim Fakültesi, Düzce Üniversitesi Akçakoca Meslek Yüksekokulu ve Gaziantep Üniversitesi Meslek Yüksekokulu'ndan Masaüstü Yayıncılık dersini veren öğretim elemanları araştırmacıya ulaşarak açık ders malzemelerini kendi derslerinde kullanabilmek için izin ve şifreleri istemişlerdir. Bu sonuç doğrultusunda; açık ders malzemelerinin üniversitelerdeki kaynak eksikliklerini giderebilme açısından ve özellikle yeni açılan üniversiteler için eğitim kalitesini artırabilmek için önemli bir katkı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Aggarwall, A., Bento, R. (2000). Web-Based Education. Aggarwall, A. (Ed), Web-Based Learning and Teaching Technologies: Opportunities and Challenges, Hershey: Idea Group Publishing.
- Büyüköztürk, Ş. (2001). Deneysel Desenler Öntest-Sontest Kontrol Grubu Desen ve Veri Analizi, Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Caswell, T., Henson, S., Jensen, M., Wiley, D., (2008). Open Educational Resources: Enabling Universal Education, International Review of Research in Open and Distance Learning, Volume: 9, Number: 1, P.5-16.
- Chumley, H., Heidi, S., Cynthia L. (2002 October). Web-Based Learning: Sound Educational Method or Hype? A Review of the Evaluation Literature Academic Medicine, 77-10, P. 86-93.
- Horton, W. (2006). E-Learning by Design, San Francisco: Pfeiffer Publishing.
- Johansen, J., Wiley, D. (2010). A sustainable model for OpenCourseWare development, Educational Technology Research and Development, Vol.58, 1042-1055.
- Johnstone, S., Poulin, R. (2002). What is Opencourseware and why does it Matter?, Change, Vol. 34, No. 4 (Jul. - Aug., 2002), 48-50.
- Karasar, N. (2002). Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karasar, Ş. (2004). Eğitimde Yeni İletişim Teknolojileri –İnternet ve Sanal Yüksek Eğitim-. The Turkish Online Journal of Educational Technology. Vol.3, Issue: 4, P.117-125.
- Kasraie, N. (2009). Opencourseware’s Impact On And Usage By Higher Education Faculty In The Developing Countries Of The Middle East, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Arkansas State University, Amerika Birleşik Devletleri.
- Kirkpatrick, K. (2006). OpenCourseWare An MIT Thing? Searcher. 14(6), 53-58.
- Kuş, O., Arı, F., Çağiltay, K., Gürbüz, T., Öztürk, B.A. (2008). ODTÜ Açık Ders Malzemeleri Projesi, 2nd International Computer & Instructional Technologies Symposium (ICITS 2008) Bildiriler Kitabı.

- Lerman, S., Miyagawa, S. (2002). Open Course Ware: A Case Study in Institutional Decision Making, *Academe: OnlineMagazine of the American Association of University Proffessors*, September-October 2002, Volume 88, Number 5.
- Margulies, A. (2004). A New Model for Open Sharing: Massachusetts Institute of Technology's OpenCourseWare Initiative Makes a Difference, *PlosBiology*, August 2004, Web: <http://www.plosbiology.org/article/info:doi/10.1371/journal.pbio.0020200> adresinden 24 Aralık 2010'da alınmıştır.
- Newby, T. J., D. A. Stepich, J. D. Lehman, Russell J. D. (1996). *Instructional Technology for Teaching and Learning-Designing Instruction, Integrating Computers, and Using Media*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall Publishing.
- Özden, Y. (2000). *Eğitimde Yeni Değerler*, Ankara: Pegem A Yayınevi.
- Özkul, A.E. (2007). Açık Eğitim Kaynakları Girişimi ve Ulusal Açık Ders Malzemeleri Konsorsiyumu, <http://inet-tr.org.tr/inetconf12/bildiri/56.doc> 21.03.2011 tarihinde erişilmiştir.
- Perkins, R., (2010). Reflections on Relief: Open Educational Resources, *TechTrends*, Volume 54, Number 3, 14-15.
- Türkiye Bilimler Akademisi (2011). *Tüba Açık Ders Malzemeleri Projesi 2006-2011*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi. www.acikders.org.tr/dokumanlar/acikders_proje_tanitim_06-11.pdf adresinden 12 Ocak 2011'de alınmıştır.
- Vest, C. (2004). Why MIT Decided to Give Away All Its Course Materials via the Internet, *The Chronicle of Higher Education*, Web: <http://wsl2.cemed.ua.pt/uofel/recursos/areaconteudos/OCW/1Vest%20in%20Chronicle%201%2030%2004.pdf> adresinden 25 Aralık 2010'da alınmıştır.